

‘We liften mee op de gezond

Ze telen bessen- en cranberryplanten, Rhododendrons en andere sierheesters. Maar de grootste tak van sport voor de neven Ben en Bernie Nagel is *Vaccinium corymbosum*. Daarmee voorzien zij consumenten door heel Europa van blauwe bessen. Jaarlijks gaan er bij Boomkwekerij B&B Nagel in Someren-Heide ruim een half miljoen blauwebessenstruiken het pad af. Niet vreemd, want fruit telen is hip.

Tekst en foto's: Jeannet Pennings

In het Brabantse plaatsje Someren-Heide, vlakbij de grens met Limburg, treffen we Boomkwekerij B&B Nagel. De naam staat vanzelfsprekend voor de twee neven Bernie en Ben, beiden 40 jaar oud. Ruim tien jaar geleden namen zij het bedrijf over van hun vaders. Momenteel zitten de mannen volop in de stekproductie. Hun belangrijkste teelt, *Vaccinium corymbosum* (blauwe bes), hebben zij volledig in eigen hand: van stek tot tweejarig product.

Bernie Nagel: 'We hebben de productie van de blauwebessenstruiken in eigen hand'

De eenjarige stekken worden losgemaakt en in het voorjaar opgepot

De kwekerij omvat in totaal 17 hectare grond. "Maar niet alle grond is geschikt voor boomkwekerij", vertelt Bernie Nagel. "In totaal gebruiken we 6 hectare voor de vollegrondsteelt en 3 hectare voor de pottenteelt. Hierop produceren we ieder jaar meer dan een half miljoen blauwe bessenstruiken op pot, goed voor 60% van onze omzet. Daarnaast hebben we wat andere soorten bessen, *Vaccinium macrocarpon* (cranberry) en een breed sortiment sierheesters, waaronder Rhododendron, Hydrangea en Viburnum."

ANTIOXIDANT

Op de boomkwekerij rust ruim 35 jaar ervaring in de teelt van blauwebessenstruiken. De geschiedenis van het bedrijf gaat verder terug. Ben en Bernie plukken de vruchten van

drie generaties kweekervaring. Hun opa is de grondlegger van het bedrijf en is ooit als boer op de huidige locatie begonnen. "Langzaam schakelde hij over op fruitteelt", zegt Bernie. "Van daaruit is de boomkwekerij ontstaan. Onze vaders voerden als fruittelers 's winters snoeiwerkzaamheden uit op een ander bedrijf. Daar kwamen zij in aanraking met de blauwe bes, een gewas dat erg geschikt is voor de Peel. We zitten hier op turf- en veengronden. In '75 werd de teelt op ons bedrijf opgestart. In de begintijd was deze ontzettend populair. Daarna is het wat minder geweest, maar sinds 2000 is die populariteit weer helemaal terug. Dat heeft alles te maken met trends als gezondheid, milieu en meer groen. Daar liften wij op mee, we krijgen veel free publicity. Blauwe bessen bevatten belangrijke stoffen voor de gezond-

heidstrend'

heid van de mens: anthocyaan en antioxidant." Het heeft ertoe geleid dat de productie van blauwebessenstruiken bij B&B Nagel door de jaren heen flink is opgeschroefd. De ruim half miljoen planten per jaar worden gekweekt voor de consumentenmarkt. "Een bewuste keuze", legt Bernie uit. "Wil je aan de professionele markt – de fruitteelt – leveren, dan hoort daar ook een stuk teeltbegeleiding bij.

'Blauwe bessen bevatten belangrijke stoffen voor de gezondheid, een hot-item'

Met nog zo'n vier andere grote kwekers van blauwebessenstruiken in Nederland was die markt al aardig verzadigd. Vandaar dat wij ons van begin af aan op de consument gericht hebben. Onze producten op pot gaan door heel Europa naar tuincentra, bouwmarkten en postorderbedrijven. Die afzet verloopt niet rechtstreeks. In totaal hebben we zo'n 30 tot 40 afnemers, handelsbedrijven die een totaalconcept kunnen leveren. Dat heeft te maken met logistieke redenen. Klanten willen een compleet assortiment bij één leverancier kunnen kopen. In de regel draaien onze blauwebessenstruiken met het kleinfruit mee. Daarnaast leveren we ook plantgoed aan andere kwekers."

ASSORTIMENT

Het assortiment blauwe bessen van B&B Nagel omvat meer dan 30 verschillende, hoofdzakelijk

winterharde, rassen. Enkele belangrijke soorten zijn: 'Blue Crop' (de meest aangeplante soort in Europa), 'Patriot' (een vroeg ras met grote bessen), 'Goldtraube' (een goed en gezond ras dat vroeger veel is aangeplant) en 'Northsky'. De laatste is een compacte, bosgroeïende struik die zo'n 60 tot 70 cm hoog wordt. Andere soorten kunnen twee meter hoog worden. "De soorten die wij kweken komen uit Amerika, vandaar dat het ook wel de Amerikaanse bosbes wordt genoemd. Deze soorten worden veel groter dan de bosbessen die je in Nederland tegenkomt. In Amerika wordt veel gewerkt aan nieuwe rassen, maar deze worden specifiek veredeld voor de fruitteelt. Wij hebben zelf enkele nieuwe rassen in ontwikkeling staan bij een veredelingsbedrijf. Voordat je echter een nieuw, bewezen ras hebt ben je ruim tien jaar verder. Waar kansen liggen? Grote bessen, soorten die in een keer rijpen, zodat de bessen tegelijk geplukt kunnen worden en vroege of late soorten. Het Nederlandse plukseizoen loopt van juli tot en met september, met de bulk in augustus."

De productie van de leverbare blauwebessenstruiken duurt twee jaar. Dat begint bij het maken van de winterstekken. "Die snijden we van eenjarig hout van de moederplanten", vertelt Bernie. "We hebben ruim een hectare moederplanten staan, waarvan de oudste struiken meer dan 25 jaar oud zijn. De takken van de moederplanten knippen we in gelijke delen, waarna ze direct de vriescel in gaan om uitdroging te voorkomen. Dit gebeurt in de winterperiode, wanneer het product in rust is en je het niet kunt beschadigen. Pas in het voorjaar worden de stekken in kratten opgeplant en gaan ze naar buiten. In de zomermaanden

begint de beworteling. Een jaar later, in maart en april, worden dezelfde stekken opgepot. Vervolgens begint vanaf augustus de verkoop, met een piek in het vroege voorjaar. De planten staan dan precies twee jaar opgeplant bij ons op het bedrijf. Diezelfde zomer plukt de consument nog bessen. Mits het product een goede

De stekken worden van eenjarig moederhout geknipt

plaats krijgt, kan hij wel 30 jaar vruchten geven. Bovendien heeft de blauwebessenstruik grote sierwaarde; hij bloeit in het voorjaar, geeft daarna bessen en de meeste soorten hebben mooie herfstkleuren van geeloranje tot donkerrood."

ARBEIDSPIEK

Voorheen had boomkwekerij B&B Nagel ook blauwebessenstruiken voor de fruitproductie, maar dat paste later niet meer in het arbeidsproces. De arbeidspiek ligt 's winters met het maken van nieuwe stekken en het losmaken van de eenjarige stekken voor oppotten in het voorjaar. Doordat alles op kratten wordt opgeplant kunnen de werkzaamheden ondanks vorst en sneeuw gewoon doorgaan. Met acht vaste mensen en vier seizoensarbeiders wordt er flink wat werk verzet. De overige maanden van het jaar staan in het teken van onderhoud, ook aan de overige producten. Daarnaast zijn de neven Nagel sinds zo'n zes jaar actief met het beleveren van hoveniers, ruim 100 bedrijven in een straal van 30 kilometer. Bernie: "Die mensen zijn op zoek naar een betrouwbaar adres waar ze een complete beplantingslijst neer kunnen leggen. Wij hebben bewust voor deze markt gekozen, omdat we kiezen voor kwaliteit en service. Het is allemaal maatwerk. Wij kopen 90 procent in, de rest is eigen kweek. Het is vooral leuk om afspraken te maken, mensen juist te bedienen en daar uiteindelijk tevreden klanten aan over te houden. Voor ons is het heel belangrijk om dingen te doen waar we plezier in hebben."

Boomkwekerij B&B Nagel heeft ruim een hectare moederplanten